

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Cap. III. Vincentii mira abdicatio sui, absolutumq[ue] in affectiones animi
imperium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

CAPUT III.

Vincentii mira abdicatio sui, absolutumque in affectiones animi imperium.

EST fanè probabile virtutis specimen, Præstat animū quam corpus frænare.
 pia crudelitate in corpus suum sævire. Cùm enim altera hominis pars sit non minus animæ cara, quàm arctiùs conjuncta, sensûque ad dolores præmolli, non nisi virilis animi est Dei causâ duriùs illud habere. At verò cupiditates animi frangere, ac rationi subicere Deoque, longè præstabilius. Siquidem ut corpus animæ semper obluçtetur, nec aliquando tandem obtemperet: tamen quò magis illud castigas, eo citiùs pœnis occallescit: & hirsutæ setæ, inedia, vigiliæ, quæ principio tam molestæ, cum tempore faciliùs feruntur, tandèmq; facillimè, dolorum usu sensum adimente. Verùm affectiones animi non aliter quàm virtute, neque sic umquam domueris ut vel ipsæ omnino conveniant inter se, vel rationi penitus obsequantur. Quod

R 5

verò

verò discriminis caput est, longè impatientiores sunt fræni, quàm corpus doloris: quippe naturâ indomitæ, eoque pervicaciores, quo corpore nobiliores. Quare prima laus ac cura in earum compressione ponenda est. Quod quidem haud satis notum, non vulgo dumtaxat (miraculis & corporis afflictatione sanctimoniam metiri solito) sed nec iis qui suo aliorumque iudicio virtutem egregiè solunt, carnem tamen maximè, vix animum frænare solliciti: quos equidem plebeiam virtutem (si vel hoc nomine digna est) sequi rectè dixerò: istos verò priores, senatoriam ac patriciam.

Qua
etiam
victoria
nobilè
fuisse
Vincè-
tium
genera-
tim of-
fendi-
tur

Vincentius porrò ita in hoc quoque nobilissimo genere excelluit, ut omnium qui cum novère consensu, nil in eo ad absolutam numeris omnibus sanctimoniam posset desiderari. Duobus autem præsiidiis ad eam consequendam fuerat usus. Alterum generale ac sublimius, partumque profunda rerum divinarum contemplatione: alterum peculiare longoque usu quæsitum. Etenim altè habebat hoc infixum animo, nihil uspiam esse in hac rerum universitate dignum votis nostris,

nostris, præter Deum Opt. Max. ad quem utique cetera omnia non aliud sint, quàm solis umbra ad solem. Quamobrem nihil è contrario mali nomen mereri, nisi ejusdem Dei jacturam. Quippe ut eo possessio adsunt omnia; ita perditio, quamquam cetera non desint, tamen nihil revera adesse. Ex qua veritate hanc eruit vitæ suæ normam, ut quàm minimè per humanam infirmitatem licet, terrenorum bonorum cupiditate, malorumque metu se tangi sineret. Cùm enim nihil in bonis, malisve censeretur, quàm potiri, aut carere Deo, liquere aiebat ceteris animum movendum non esse. Verùm cùm hinc pellex voluptas, inde tortor metus hominem continenter urgeant, adeo ut ab ejusmodi veritatis intuitu subinde mens avocetur, intereaque vel voluptas, vel timor clanculum subeant, subigantque animum, nimirum huic malo avertendo; jam ab exordio vitæ religiosæ dedit operam, ut affectiones illas furtim irrumperentes generosè reprimeret, easque quantumvis reluctantes servilem potiùs in modum quàm civilem rationi subjiceret. Quocirca axioma
illud

illud in ore SS. Ignatii, Xaveriique per-
frequens, *Vince teipsum*, effectu ipso affi-
duè probabat. Illud item alterius Reli-
giosissimi viri effatum: (*neminem virum
esse, nisi qui sibi perpetuò vim faciat: eò-
que velut lydio lapide aurea virtutis ex-
perimentum capi:*) ipse vita ac moribus
comprobans, quotidie inquirebat in sese,
an & quoties sui victor fuisset, victum
ratus, si non vicisset. Atque hac arte eo
perfectionis pervênit, ut quod antehac
insinuavi, non semel à Nostris quibusdam
ætate ac judicio inter homines Societa-
tis provectissimis, nationeque diversis au-
dierim, è tot variarum Europæ gentium
Sociis egregiæ virtutis sibi benè notis,
neminem perfectâ sui victoriâ, absolutô-
que in cupiditates quascunque domina-
tu Vincentio parem sibi visum esse. Et
qui compluribus annis familiariter cum
eo versati sunt, omnesque illius motus
ac morum vestigia explorata habent,
confirmarunt observatum à se Vincen-
tium variis occasionibus valdè inter se
discrepantibus penitusque improvifis,
sui semper similem, compositum animo,
modestum corpore, serenum oculis,
lingua

lingua moderatum; ut rebus seu prosperis seu improspers sensus in eo nullus, nedum perturbatio animadverti posset. Quam mentis æquabilitatem ne adscriperis ulli prærogativæ divinitus illi concessæ, multò minus indoli stupidæ (erat enim excitatâ ac vivace) sed perpetuo illius vincendi sui studio, virtutiq̃ue multis laboribus, curâque numquam intermissa quæsita. Qua ratione S. Ignatius, frigidi ac phlegmatici habitûs Medico visus est, cùm tamen calidissimi esset, & supra modum ignei. Vincentius certè succensebat, amabat, timebat, optabat, sed ferè quatenus volebat; neque volebat, nisi qualiter rationi humanæ aut divinæ consentaneum censebat: idq̃ue longo usu erat consecutus, ut consuetudine naturam imitante, sine vi, primos ac subitos affectionum impetus frangeret, qui quidem animum priùs invadunt, quàm sentiat se peti. Itaque quantumcumque funesti difficilesq̃ue ingruerent casus, ejus quietem animi non turbabant magis, quàm maris tempestates, quantumcumque foedæ ac sævæ, portuum tranquillitatem. Et verò non securior

uspiam

uspium tranquilliorque portus Providentiæ divinæ sinu: in quo indefinenter conquiescebat.

Sui utique & affectionū Dominum etiam adversis divinæ gloriæ casibus & sibi

Quare non modò terrenis detrimentis, temporariisque infortuniis non tangebatur, sed neque illis (quod insolens etiam & maximè in viris probis) quæ cum Numinis injuria conjuncta sunt, utcumque impietate ac sævitie inhorescerent, plus æquò movebatur. Id quod attenderent utinam, imitarique studerent plurimi, qui non tam sincero castoque divinæ gloriæ studio, quàm impotente animi motu pravoque judicio, ad nuncios funestorum Ecclesiæ aut suæ Religiosæ familiæ casuum, in immodicos dolores questusque se effundunt, idque etiam sibi ducunt laudi. Nam ad injurias Deo quidem factas vehementer affici, fundique in lacrimas, etiam Sanctorum est (quoniam ejusmodi dolor fœtus est amoris vehementis, quo ei optimè volunt) at inquietari propterea ac turbari, minimè; quia ut hinc Ecclesiæ mala, sic ex adverso intuentur, ac velut in divinæ providentiæ libro, æternum decretum legunt ita statuentis Numinis, à quo nihil

nihil nisi rectè, sanctèque potest constitui. Quam providentiam Vincentius proponebat iis, quos consceleratorum hominum pravitas ac pertinacia justo amplius affligit, addebatque hoc sapientissimum S. P. Ignatii præceptum, Societatis operis frequenter inculcatum, ut Angelorum pacatissimas curas imitarentur, ita nimirum animarum sibi creditarum saluti incumbentium, ut si se fructu sperato frustrari animadvertant, nullatenus tamen conturbentur: non enim nesciunt quamlibet sanctum divinæ gloriæ salutisque hominum studium, sanctissimæ ipsius Dei voluntati posthabendum esse. Quod iudicium cum penitus animo infixisset, quidquid obtingeret; Angelum interiore exteriorèque pace atque animi æquitate spirare dixisset. Et verò cum rogaretur identidem tantæ tranquillitatis causam, digito in cælum intento respondebat, *Qui nititur immobili, cum non moveri*: ostendens se sursum in voluntate divina fixisse pacis suæ anchoram: ibique feliciter continenterque quiescere, quò casus humanæ vitæ, licet divinæ gloriæ maximè adversi, nullam turbationem
dolorémve

dolorémve invehunt. Quare non mirum si nec propriis malis vehementiùs commoveretur, licèt alienis longè feriant fortiùs. Qui enim aliud nihil agebat, quàm ut ageret, ommitterétve quod Deo complacitum esset agi aut omitti, omnibus ac singulis eventis æquè contentus erat: his verbis firmare animum fuetus. *Volo quod habeo, quia habeo quod volo.*

ejus do-
minii
exēpla

Etñ autem virtus hæc, quòd ad intelligentiam voluntatemque propriè pertineat, nec sub sensum nostrum cadit, nec speciem habet tam illustrem, quàm eæ quæ foras prodeunt, propriumque exerunt decus, subitis tamen infaustisque casibus tamquam pullata, splendorem suum, tamquam ignem è silice evibrat, eò jucundiolem, quò suaviorem. Quare visum est nonnulla ejus exēpla paucis hïc attexere. Erat Nostris Neapoli lis aliqua cum viro nobili de tirocinii ejusdem urbis jure in domum quampiam & hortum. Rectorem ibi tunc agebat Vincentius, cùm foras euntem ardens ille iracundiâ, ex insidiis aggreditur, abruptéque mille in eum contumelias cum minis jaçtat: dejeratque parum abesse, quin è vestigio
in

in ipso eas expleat. Placidè hominem audit Pater, nec verbum interjicit furioso, nec signum ullum molestiæ, nedum motûs turbulentioris: expectatque, dum omnem evomuerit iram. Tum sedatâ voce, animoque ad humilitatem modestiâque planè composito pauca loquitur de causæ suæ æquitate, non sine benevolentia observantiæque in ipsum suæ testificatione. Nec plura! alter ab altero discedit. At modestia illa demissioque Vincentii altè in animum viri illius nobilis descenderat, pudore illum complens ac pœnitudine. Quare ubi primùm resedit iracundiæ æstus, ad Vincentium adiens insolentiæ suæ veniam demissè flagitavit. Tantum valet etiam in exstantes impotentésque sui animos, ipsius animi moderatio! Æque pacatè excepit aliàs mulierculæ procacissima in se verba, atrocésque injurias. Inspiciebat Tropæanum Collegium ipse Provincialis, quando non obtentâ honestissimis licèt conditionibus obseratione fenestræ (unde qualibet horâ fœminæ viris religiosi se ostendere, & quidquid domi nostræ agebatur conspicerere poterant) ad Judicis

S

autho-

authoritatem remedii causâ confugere coactus est. Conveniunt circa locum controversum rogati Gubernator urbis, civicusque Consul, aliique è Magistratu, ut certius rem decîdant. Ut eos advertit illa, simûlque Vincentium, exerto per eam fenestram capite, cœpit illum tot lacerare contumeliis, quot jactare potest lingua mulieris furiis agitatae. Audit & illam Vincentius animo vultûque imper-turbato: nec ullum nisi commiserationis indicium prodidit: nempè ob mentem ardentiori iracundia infelici illi ereptam. Non rarò contigit, ut terrestribus maritimisque itineribus, nautæ vectorésque (gens ut plurimùm inconsulta ac præceps) eum in aperta mortis pericula conjicerent. ipse tamen sive durantibus, sive superatis illis non modò non est conquestus, sed nec eos verbo ullo cautionis in posterum admonuit. E mulionibus quidam eum jumento viario maximis virtutibus laboranti imposuit. sensit ea plus nimio Vincentius: sed omnino tacuit. at seipsum satis indicavit petulcum animal. Namque nactus in viâ turbidæ ac cœno-sæ aquæ plusculum, in eam se prostravit,
voluta-

volutavitque, mirum ut foret Patri non esse fractas allisu tibias. Sed enim cum de subter jumento expediisset sese, madensque & luto inquinatus è fossâ emergeret, nihil inepto illi opprobavit, nihil questus est. Quin etiam contrâ, in eo pulchello habitu ridebat seipsum, simulque mira illa mentis æquabilitate risum ac lætitiâ insuetam procul dubio Superis ciebat. Alius quispiam eâdem ex gente eum in gravius discrimen adduxit. Cùm enim ut brevius iter faceret, per clivum montis interrupti, ad usque crepidinem præcipitii eum duxisset; unde propter angustias avertere se mulus nequibat, ut evaderet: & hunc primò sisti, & Vincentium deinde ex ejus tergo manu tolli, & mulum ipsum denique averso gradu extrahi oportuit, ne in illam voraginem rueret. Et tamen neque in his deprehensus angustis, neque ereptus optimus Pater, quidquam in malesanum illum ducem obmurmuravit, nec ullum commotionis ac molestiæ indicium dedit. Quemadmodum nec aliàs alia in pericula deductus, seu submersionis, dum flumina torrentesque transmeandi, seu

alterius generis lethi, quando natum est, ut etiam sanctissimi viri, tantillum saltem ac tantisper commoveantur, partim mortis præsentissimæ horrore, partim indignatione in miliones illos inhumanos, quibus subinde pluris est jumenti sui vita, quàm hominis. Adeo ut quod superius insinuavi, & fidem propè excedit, primos quoque naturæ impetus in potestate habere videretur.

Etiam
cùm ef-
fet Ge-
neralis

Ad extremum addo, ne tum quidem cùm Societatis gubernacula teneret, vel defuisse illi demonstrandæ ejusmodi tranquillitatis occasiones, vel animum. Honorum adventu mores mutari, & rarò in melius, verum juxta ac vetus adagium est: at immobili Deo innixus, ut ex Vincentio priùs diximus, levi hujusmodi favonii flatu succuti nequit; tantum abest, ut deturbetur. Quidam Societatis transfuga in asylum se receperat. Inde librum adversus Societatem scripsit atque in lucem edidit: nempe ut se de genere viperarum esse ostenderet, matrem necantium, dum subeunt lucem. Et quia id responsi timebat, quod ejus liber calumniis fartus; jamque à sacra Indicis Congregatione

gregatione damnatus ac prohibitus merebatur, litteras acres mordacesque ad Vincentium dedit, quibus etiam minitabatur effecturum se, ut si is permitteret, quemquam è Societate librum vulgare, quo vel ipse vel ipsius familia ullatenus læderetur, haud dubiè Vincentium & Societatem facti vehementer pœniteret. Reponsurum enim se cum fœnore, quidquid injuriæ acciperet: utique rescripturum, quæ Vincentii ac Societatis auctoritatem penitus labefactarent. Ita publicus famæ alienæ prædo suam illibatam esse vult. satis innocens, si non audiat nocens! Sed Superûm votorumque contemptor, scilicet homini noxam creare nihil habet pensi. Vincentius tamen de more summissè sapienterque ei respondit: & quod spectabat ad minas injuriasque hæc ei reposuit. *Alterum caput est,* „ ut ne permittam tibi objici quidquam, „ ex quo aliqua in te familiamque tuam „ redundet infamia. Hic pervelim repū- „ tes tecum ipse, cùm ferre nequeas fami- „ liæ tuæ splendorem vel minimum obscu- „ rari; me non minus molestè ferre fami- „ liæ nostræ, id est Societatis, nomen ali-

„cujus calamo violari. Nihilominus non
 „est mihi animus reddere malum pro
 „malo, sed vincere in bono malum: satis
 „gnaro laudabilius esse, hoc Christi con-
 „siliū sequi: qualiscumque ex maledi-
 „centia cujusquam contemptus nostri pro-
 „ficisci queat. Verumtamen pro comper-
 „to habe me de minis tuis nil laborare, seu
 „contra me eas jactes, seu contra gravif-
 „simos Societatis Patres. Et sanè quod ad
 „me attinet, ex hoc tempore tibi, si quam
 „in me injuriam cufurus, es, ignosco. Quin
 „etiam gratias tibi à me habendas agnosco,
 „si culpam aliquam hactenus mihi inco-
 „gnitam *aperueris*. Ita respondit illi opti-
 „mus Generalis, leniùs profectò quàm in-
 „solens & impius mereretur, sed non quàm
 Deus, cui mansuetudo totam se devovit.

C A P U T I V.

*Vincentii mira demissio animi
 suiq; contemptus.*

Perpe-
tuus.

S I consiliū mihi esset omne illud
 hīc perscribere, quod ad ejus de-
 missionem animi, suiq; in omni genere
 despicientiam spectat, profectò tota ipsius
 vita